

Късното кафяво гниене – опасна икономическа болест по черешата

Автор(и): Растителна защита
Дата: 27.05.2023 Брой: 5/2023

За опазване на дърветата и плодовата реколта от болести и неприятели при черешата се извършват значително по-малък брой пръскания в сравнение с ябълката. Въпреки това проблемът с остатъчните количества и замърсяването на околната среда е актуален и при черешопроизводството, като се има предвид, че при този овощен вид периодът от цъфтежа до прибиране на реколтата е значително по-къс от този при ябълката.

Във фитопатологичната литература са описани 24 гъбни болести по черешата. От установените у нас икономически най-важни са цилиндроспориозата и кафявото гниене.

Кафявото гниене по черешата е втората по икономическо значение болест, а през отделни години и първа в България и редица други страни, където се отглежда този овощен вид.

Три вида гъби от род *Monilina* – *M. laxa*, *M. fructigena* и *M. fructicola* са причинителите на кафявото гниене по овощните видове. *M. fructicola* е разпространена в Северна и Южна Америка, Япония и Австралия, където нанася сериозни щети при костилковите овощни видове. Този патоген за Европа

е в списъка на карантинните болести. След 2000 г. редица изследователи от Франция, Италия, Полша, Сърбия и други европейски страни съобщават за повреди по овощните видове от *M. fructicola*.

Видовете от род *Monilina* се отнасят към разред *Helotiales*, семейство *Sclerotiniaceae*.

M. laxa и *M. fructigena* у нас презимуват като уплътнен мицел в заразените клонки и плодове. Още в началото на пролетта започва спорообразуване, в резултат на което до периода на цъфтежа се натрупва силен инфекциозен фон, който при благоприятни метеорологични условия по време на цъфтежа и зреенето на плодовете може да доведе до значителни повреди при отделни сортове. Оптимални условия за образуване на спори се създават при висока атмосферна влажност и температури между 15 °C и 20 °C за *M. laxa* и 24 °C -27 °C за *M. Fructigena*. Спорите се разнасят чрез дъждовните капки или чрез насекомите.

В цикъла на развитие на гъбите от този род има три фази, които са много важни във връзка с контрола на тези причинители на гниене по овощните видове. Първата фаза е по време на цъфтежа, когато гъбите причиняват повреди по цветовете и клонките, втората - по време на зреене на плодовете и третата – при съхранението им.

M. laxa и *M. fructigena* инфектират цветовете, откъдето през цветните дръжки те проникват и в клонките. Заразените цветове покафеняват, а по-късно заразата обхваща цветните дръжки и съответните клонки. По заразените клонки се образуват раковини, от които се отделя смола. По плодовете повредата започва като дребно, светлокафяво петно, което бързо се разраства и обхваща целия плод. При чести превалявания и висока атмосферна влажност по нападнатите части от *M. laxa* се появяват дребни сиви туфички от конидионосни с конидии, които са разпръснати върху цялата поразена част. По повредените плодове от *M. fructigena* се появяват едри спорообразуващи туфи от конидионисци и конидии. Туфите са с охрен цвят и са наредени в концентрични кръгове. Нападнатите плодове мумифицират и остават на дърветата.

От овощните видове много силно чувствителни на ранно кафяво гниене по цветовете и клонките са вишната и кайсията, докато черешовите сортове се нападнат по-слабо.

M. fructigena основно заразява през рани, причинени от напукване при висока атмосферна влажност или градушки, а така също и от птици и насекоми.

Напукването на плодовете зависи от редица фактори, свързани с анатомичните и физиологични особености на плодовете, като дебелина на кожата, брой устица на единица площ, концентрация на азота в кожата. Освен това то основно се влияе от атмосферната влага в насаждението, честотата на валежите и продължителността на навлажняване на плодовете по време на зреенето им,

Мерките за предпазване на черешата от причинителите на гниене от род *Monilinia* включват санитарна резитба и фунгицидни пръскания.

Санитарна резитба се прилага за отстраняване на заразените клонки, а освен това всички мумифицирани плодове трябва да се свалят от короната, съберат и унищожат. Тези мерки се прилагат ежегодно като се има предвид, че инфекцията се възобновява със спори, образувани върху заразени клонки, клони и плодове. Само санитарните мерки не могат да решат проблема с кафявото гниене, което налага фунгицидни пръскания за предпазване на дърветата от инфекция. Пръсканията се провеждат преди разпукване на пъпките, във фенофази “розов бутон”, “цъфтеж” и непосредствено след цъфтежа за опазване на цветовете, младите завръзи и клонките, а по-късно за опазване на плодовете се провеждат в периода преди зазряването им.

Мед-съдържащите фунгициди – Бордолезов разтвор – 1%, Бордо микс 20ВП – 375-500г/дка, Косайд 2000 ВГ – 180 – 280 г/дка, Фунгуран ОН 50 ВП – 0,4%, Шампион 50 ВП – 300 г/дка са подходящи за предцъфтежното пръскане и са ефикасни, както срещу кафявото гниене, така и срещу сачмянката и бактериения рак.

За цъфтежните и следцъфтежни пръскания срещу кафявото гниене в списъка на разрешените за употреба са включени следните фунгициди: Луна експирианс – 63-75 мл/дка, Хорус 50 ВП – 45-50г/дка (0.045% - 0.05% със 100л/дка работен разтвор), Сигнум ВГ – 30 г/дка, Дифкор 250ЕК – 20 мл/дка, Делан 700 ВДГ – 0,05%.

И при черешата трябва да се има предвид, че честата употреба на системни фунгициди води до появата на устойчивост на *Blumeriella jaarii*, *Monilinia laxa* и *Monilinia fructigena* при, което тези фунгициди вече не са ефикасни. За предотвратяване появата на резистентност се препоръчва спазване на указанията за количеството (концентрацията) и времето на приложение за всеки продукт, и максималния брой пръскания, разрешени за даден патоген и култура. Задължително е редуване на фунгициди с различен механизъм на действие върху патогените.